

РЕЦЕНЗИЯ

**по конкурс за заемане на академична „професор“
по научна специалност „Социална политика и политология“,
професионално направление 3.4 Социални дейности“,
Технически университет - Варна**

**Кандидат: доц. д.н. Тошко Христов Петров, Ръководител на катедра
„Социални и правни науки“, Електротехнически факултет, Технически
университет – Варна**

Рецензент: проф. д.ик.н. Димитър Канев Канев, ВСУ „Черноризец Храбър“

1. Общи положения и биографични данни на кандидата

Доцент д.н. Тошко Христов Петров е роден през 1958 г.. Завършва висше образование по специалност „Организация и управление на административната дейност“, ОКС „магистър“ и втора специалност „Организация и управление на административната дейност“ през 1983 г. в Университет за национално и световно стопанство – София. През 1996 г. придобива образователната и научна степен „доктор“ по научна специалност „Политология“. За периода 1985 - 2002 г. е преподавател в катедра „Обществени науки“ във ВВМУ „Н. Й. Вапцаров“ – Варна, заемайки последователно академичните длъжности, „асистент“, „старши асистент“, „главен асистент“, а през 2001 г. ВАК му присъжда научно звание (тогава) „доцент“ по научна специалност „Политология“. През този период имам лични впечатления от неговата дългогодишна работа като преподавател в катедрата, като е проявявал висока отговорност и ерудиция в преподавателската си дейност. През 2003 г. е избран за доцент по научната специалност „Политология“ в Технически университет – Варна, където работи и в настоящия момент. Няколко мандата (2007 – 2011 г., 2011 – 2015 г.; 2019 г. и досега) е ръководител на катедра „Социални и правни науки“, а в периода 2015-2019 г. заема длъжността зам.-ректор на Технически университет – Варна. През 2013 г. успешно защитава дисертация на тема „Приложение на игровото моделиране в ситуационния политически анализ“ в катедра „Европеистика“ към Русенски университет „Ангел Кънчев“ и му е присъдена научната степен „доктор на науките“ в професионално направление 3.3 Политически науки.

Конкурсът за заемане на академична длъжност „професор“ по професионално направление 3.4 Социални дейности и научна специалност „Социална политика и политология“ е подкрепен с решенията на Катедрен съвет на катедра „Социални и правни науки“ и на Факултетен съвет на Електротехнически факултет, като обявата за конкурса е публикувана в бр. 29 от 31.03.2023 г. на Държавен вестник.

2. Общо описание на представените за конкурса материали

Кандидатът доц. Т. Петров е представил за рецензиране общо 32 научни труда, от които 1 монография (хабилитационен труд), 27 статии и научни доклади, от които 18 самостоятелни и 9 в съавторство, 3 учебника и учебни пособия и списък на всички 29 научни разработки с резюмета към всяка от тях. Документите за участие в конкурса включват следните материали: списък на публикациите за участие в конкурса, както и тези участвали в предходни процедури за заемане на акад. длъжност и за придобиване на научна степен „доктор на науките“; справка за научните и научно-приложните приноси; разделителни протоколи за съавторство; отчет на учебната заетост на кандидата по ОКС за учебната 2022-2023 г.; списък на цитиранията; списък на успешно защитили докторанти; списък за участие в научни проекти; списък на ръководство на научни проекти; декларация за оригиналност; справка в съответствие с изискванията на чл. 26 от ЗРАСРБ, ал. 3 от ПП ЗРАСРБ и чл. 1 от ПУРЗАД в ТУ – Варна за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор“ в област на висше образование 3. Социални стопански и правни науки, ПН 3.4 Социални дейности.

От представената справка в съответствие с изискванията на чл. 26 от ЗРАСРБ, ал. 3 от ПП ЗРАСРБ и чл. 1 от ПУРЗАД в ТУ – Варна за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на посочената по-горе длъжност, прави впечатление съществено превишаване на минималните изисквания по показателите от Г, Д, Е и Ж. Също и наличието на четирима успешно защитили докторанти, което е индикатор за формиране на школа от млади учени и изследователи в звеното, като се има предвид обстоятелството, че един от успешно защитилите докторанти е и преподавател в катедрата. В показател Г. е включена публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“, която не е представена за рецензиране.

Като общ извод по този елемент от конкурсната процедура мога да направя заключението, че кандидатът доц. Т. Петров успешно изпълнява законовите изисквания по всички групи показатели.

Група от показатели	Съдържание	Професор	Изпълнение от кандидата
А	Показател 1	50	50
Б	Показател 2	-	100
В	Показател 3	100	100
Г	Сума от показателите от 4 до 10	200 (100 за ПН 3.6)	304.9

Д	Сума от показателите от 11 до 13	100	245
Е	Сума от показателите от 14 до края	150	310
Ж	Показател 22	120	594

От представения от кандидата списък на публикациите за участие в конкурса, разделени по видове преминали процедури, мога да направя извода, че те не повтарят тези от предходните процедури за придобиване на НС „доктор на науките“ и за заемане на предходна академична длъжност. Също така кандидатът декларира, че представените публикации за участие в конкурса са оригинални авторски разработки и спрямо тях не е доказано по законоустановения ред плагиатство.

3. Обща характеристика на научноизследователската и научно-приложната дейност на кандидата

От представените за рецензиране трудове прави впечатление наличието на определени области на научен интерес, в които кандидатът работи задълбочено, аналитично и компетентно и постига реални научни резултати.

Първата област, която бих искал да открия и оценя е научната област, свързана с приложението на количествени, експертни методи и оптимизационни модели в политическия анализ. Тук са включени 4 отделни публикации (III.3, III.4, III.7 и III.8 от Списъка публикации) които представят условията, при които могат да се използват експертни методи за вземане на политически решения, методите за групов избор на най-предпочитана алтернатива и възможностите за прилагане на метода за дискретно многокритериално вземане на решения чрез матрична дихотомия. Предлага се математически модел за оптимално решаване на определен тип многокритериални проблеми, при който се прави избор между краен брой налични алтернативи, както и се разглежда приложението в политическа практика на методи, при което вземането на политическо решение става след оценката на група алтернативи, представяни и оценявани последователно във времето от група експерти. Също така е разработен алгоритъм за вземане на решения на основата на непълна по обем информация. Тези разработки показват задълбочено познаване на материята от страна на кандидата и капацитет за генериране на нови знания.

Втората област, която бих посочил, е разработената система от математически обвързани многофакторни регресионни модели, с помощта на които могат да се идентифицират и количествено да се оценят основните фактори оказващи съществено влияние върху електоралния избор на българските избиратели и да се изготвят средносрочни прогнози на електоралното поведение. Прави впечатление способността логически

правилно да се операционализират данни от проведени анкетни проучвания. Този подход може да се използва и в други области на научното познание.

На трето място бих открил обстоятелството, че голяма част от разработките имат освен теоретично стойност и непосредствена практическа насоченост. При разработката на проблемите на ефективността на социалните услуги е предложена методология за оценка на сравнителната ефективност чрез използването на иконометрични методи (методи DEA Делфи и регресионен анализ - III.20, III.21, III.22 и III.24), на базата на която е разработена методика и извършена оценка на качеството и ефективността на социалните услуги, предоставяни на определени целеви групи в Североизточна България. По същия начин бих оценил групата публикации, свързани с усъвършенстването на системата за стандартизация на социалните услуги - III.16, III.17, III.18, III.19 и III.23), както и новоразработена система от стандарти, имаща за цел осигуряването на качеството на социалните услуги, предоставяни на пълнолетни лица. Като иновативна и обоснована бих оценил и идеята за нова избирателна система, преодоляваща в голяма степен недостатъците на действащата у нас избирателна система (III.11, III.12, III.13, III.14 и III.15).

4. Оценка на педагогическата подготовка и дейност на кандидата

Кандидатът за участие в конкурса притежава задълбочена педагогическа и методическа компетентност и продължителен педагогически опит. Безусловно доц. д.н. Т. Петров притежава продължителен педагогически опит и подготовка, напълно съответстващи на заемането на академичната длъжност „професор“ - 38 години академичен стаж в две висши учебни заведения у нас, като е преминал през всички академични длъжности (асистент, старши асистент, главен асистент, а като доцент повече от 20 г.). Водил е множество лекционни курсове като хабилитиран преподавател по съответстващи на професионалната му компетентност дисциплини в бакалавърски, магистърски и докторски програми в Технически университет – Варна. Специализирал е във водещи европейски университети. Владее два чужди езика (испански и руски език) и притежава необходимите управленски и социални компетенции, като е заемал ръководни позиции в ТУ-Варна, в течение на няколко мандата.

5. Основни научни, научно-приложни и методически приноси

Включените в научните трудове на кандидата научни, научно-приложни и методически приноси могат да бъдат класифицирани както следва:

5.1. Научни приноси:

5.1.1. Разработване на теоретичните основи на електоралното поведение на българските избиратели – форми на участие във формиране на политическата власт, особености на гласоподаването, начини на формиране на политическите ориентации и др.

5.1.3. Разработване на методи за прилагане на количествени и експертни методи при вземане на политически решения и използване на принципа за

оптималност при намирането на решение на задачи с многокритериален характер и непълна информация.

5.1.4. Разработване на теоретичните и методологическите проблеми на изборните системи, възможности за усъвършенстване на изборната система у нас посредством внедряване на нова и различна от действащата изборна система с оглед подобряване на изборния процес.

5.1.5. Разработване на проблемите на ефективността на социалните услуги и на нови методи за нейното измерване и оценка, посредством използването на иконометрични и експертни методи.

5.1.6. Разработване на проблемите, свързани с качеството и стандартизацията на социалните услуги, на насоките за усъвършенстване на действащата система за стандартизация на социалните услуги в страната и разработване на нова система за стандартизация на социални услуги за пълнолетни лица.

5.2. Основни научно-приложни приноси:

5.2.1. Разработена е система от математически обвързани многофакторни регресионни модели, с помощта на които могат да се определят основните фактори оказващи съществено влияние върху електоралния избор на българските избиратели; селектирани са тези, оказващи значимо влияние; определени са техните регресионни коефициенти; оценена е тяхната статистическата значимост; проверена е адекватността на регресионните модели.

5.2.2. Обоснована е тезата за възможността чрез многофакторни регресионни модели да се конструират средносрочни електорални прогнози, както и са представени възможности за разширяване на техния евристичен и прогностичен потенциал.

5.2.3. Разработване и анализиране на алтернативни изборни системи с възможности за усъвършенстване на действащата изборна система при различните видове избори в страната.

5.2.4. Създаване и апробиране на методика за оценяване на качеството и ефективността на социалните услуги предназначени за лишени от родителска грижа деца.

5.2.5. Разработване и апробиране на система от стандарти и критерии за оценяване на качеството на социални услуги за пълнолетни лица.

5.3. Основни методически приноси на кандидата:

5.3.1. Внедряване на резултатите от научните и научно-приложните изследвания и публикации на кандидата в обучението на студентите от бакалавърската, магистърските програми и на докторантите от докторската програма от ПН 3.4 Социални дейности в Технически университет – Варна чрез включването на подходящи елементи от тях в разработените учебни програми на водените от него лекционни курсове по учебните дисциплини „Социална политика“, „Организация и управление на социалните дейности“, „Разрешаване

на конфликти“, „Методика на научните изследвания и разработка на дисертационен труд в социалните науки“.

5.3.2. Постигнатите резултати от научните и научно-приложните изследвания имат съществен принос за интегриране на съвременните постижения, иновативните теории и практики в обучението на студентите и докторантите от специалностите и докторската програма от ПН 3.4 Социални дейности в Технически университет – Варна.

5.3.3. Постигнатите резултати от научните и научно-приложните изследвания се използват за научното, професионалното и педагогическото израстване и развитие на академичния състав в катедра „Социални и правни науки“ и формирането на научно-преподавателска школа от млади учени и изследователи в нея.

5.4. Цитирания на научните трудове на кандидата и представителност на изданията

Кандидатът е предоставил в документацията по конкурса 42 цитирания на 13 собствени и 3 в съавторство научни публикации (монографии, научни статии и доклади, учебници и учебни пособия) в научни списания, годишници и сборници от научни конференции на университети в страната и една в сборник на научна конференция в чужбина (Гърция).

6. Значимост на приносите за науката и практиката

Представените в научните трудове на кандидата приноси позволяват да се открие значимостта им в следните научни области:

6.1. Електорално поведение, електорални общности, моделиране на електоралното поведение.

6.2. Избирателни системи, методология на избирателните системи, сравнителни избирателни системи.

6.3. Ефективност на социалните услуги, методи за измерване на ефективността на социалните услуги за различни целеви групи.

6.4. Приложение на количествени, експертни методи и оптимизационни модели в политическия анализ.

6.5. Стандарти за качество на социалните услуги, системи за стандартизация на социалните услуги, усъвършенстване на действащата система за стандартизация на социалните услуги.

Резултатите от научните и научно-приложните изследвания са заложили във формирането на научна и преподавателска школа в Технически университет – Варна и се използват при научното и педагогическото развитие на преподавателите в катедра „СПН“.

Уверен съм, че представените материали за участие в конкурса доказват по недвусмислен начин, че посочените научни, научно-приложни и методически приноси на кандидата са лично негово дело и резултат от неговата продължителна и усърдна работа.

7. Критични бележки и препоръки

7.1. По отношение на представената от кандидата научна продукция като цяло нямам конкретни критични бележки.

7.2. Смятам, че продължаването на изследванията в посочените по-горе направления, в които кандидатът е постигнал определени резултати и е реализирал научни и научно-приложни приноси, би било перспективно и би обогатило и доразвило постигнатите вече резултати.

8. Лични впечатления и становище на рецензента

Личните ми впечатления от кандидата доц. дн Тошко Христов Петров са за компетентен, задълбочен и аналитичен изследовател, както и за колегиален, опитен и ерудиран в своята научна област университетски преподавател.

9. Заключение

Считам, че кандидатът доц. д.н. Тошко Христов Петров е авторитетен и признат сред академичните среди у нас и в чужбина изследовател и преподавател в професионалното направление и по научната си специалност. Доказателство за това са неговата академична продукция, цитиранията на представители на академичната общност в страната и извън нея, обучените студенти и докторанти, осъществените специализации и изнесени лекции в чуждестранни университети.

Представената от кандидата научна продукция за участие в конкурса изцяло отговаря на необходимите количествените показатели и на критериите за заемане на академичната длъжност „професор“ в съответствие с изискванията на чл. 2б от ЗРАСРБ, ал. 3 от ПП ЗРАСРБ и чл. 1 от ПУРЗАД в ТУ – Варна за изпълнение на минималните национални изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“ в област на висше образование 3. „Социални стопански и правни науки“, Професионално направление 3.4 „Социални дейности“.

Представените от кандидата документи за участие в конкурса ми дават основание да направя обосновано заключение, че е налице изпълнение на законовите изисквания и да предложа доц. д.н. Тошко Христов Петров да заеме академичната длъжност „Професор“ по научна специалност „Социална политика и политология“, професионално направление 3.4 „Социални дейности“ в катедра СПН, Технически университет-Варна.

22.6.2023 г.

X

Димитър Канев
проф. д.ик.н.
Подписано от: Dimitar Kanev Kanev

22.06.2023 г.

Рецензент:

(проф. д.ик.н. Димитър Канев)